

Szkoła – jej rola, zadania i funkcje

Szkoła stanowi swoisty instrument mający w rezultacie ściśle określonej działalności wytwarzać pewnego rodzaju produkt, jakim jest młody człowiek zdolny do pełnienia ról społecznie użytecznych. To co różni szkołę od innych organizacji o charakterze produkcyjnym, to głównie fakt, że „surowcem” podstawowym jest w tym przypadku dziecko.

Szkoła należy do świata człowieka i służy zaspokajaniu określonych jego potrzeb – jest ona zdolna realizować wiele wartości. Dlatego też jest to instytucja oświatowo – wychowawcza, która zajmuje się kształceniem i wychowaniem dzieci i młodzieży, stosownie do przyjętych w danym społeczeństwie celów i zadań oraz koncepcji oświatowo – wychowawczych i programów. Osiąganiu tych celów służy odpowiednio wykształcona kadra pedagogiczna, nadzór oświatowy, baza lokalowa i wyposażenie oraz zabezpieczenie budżetowe ze strony państwa.

Szkoła jako instytucja przechodziła długą ewolucję – od szkoły indywidualnego nauczania w Grecji, poprzez wprowadzającą nauczanie zbiorowe szkołę rzymską, szkołę średniowieczną do szkoły czasów nowożytnych, stopniowo ulegającej demoralizacji. Współczesny system szkolny w wielu krajach opera się na zasadach demokratyzacji i powszechności, czyli dostępu do szkół wszystkich typów, bezpłatności, jednolitości i szerokiego profilu kształcenia. Mimo tego w wielu krajach istnieje dualizm dróg kształcenia, z których jedna – dla uprzywilejowanych warstw społecznych -prowadzi do wyższych studiów, druga zaś – zaś dla dzieci z rodzin niezamożnych – kończy się na szkole podstawowej lub zawodowej[1].

Na program szkoły podstawowej składają się podstawy wiedzy o

przyrodzie, społeczeństwie, kulturze, podstawowe sprawności umysłowe i moralno techniczne oraz przygotowanie do udziału społecznym i do kulturalnego spędzenia wolnego czasu[2].

Jak już wspomniano, szkoła została powołana po to, by przygotować dzieci i młodzież do czynnego uczestniczenia w życiu społecznym, kulturalnym, gospodarczym i politycznym kraju, do tego by zapewnić kontynuację rozwoju kraju i jego mieszkańców. Podstawowe obowiązki szkoły, kształtujące się w wielowiekowej, zostały zakodowane w niepisanej tradycji społecznej, a także w podstawowych aktach prawnych naszego społeczeństwa. Wynika z nich, że podstawowymi funkcjami specyficznymi dla tej instytucji, jest nauczanie i wychowanie. Funkcje te są prezentowane w postaci celów oraz zadań dydaktycznych i wychowawczych.

Roła szkoły w społeczeństwie

Szkoła pełni fundamentalną rolę w społeczeństwie, będąc miejscem, gdzie młodzi ludzie zdobywają nie tylko wiedzę teoretyczną, ale również umiejętności praktyczne i społeczne. Jej głównym celem jest przygotowanie uczniów do życia w dorosłym świecie, w tym do przyszłej pracy zawodowej i aktywności obywatelskiej. Szkoła jest również miejscem, gdzie młodzież uczy się norm społecznych, wartości kulturowych i zasad współżycia społecznego, co ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania demokratycznego społeczeństwa.

W kontekście roli szkoły warto również podkreślić jej funkcję integracyjną. Szkoła łączy dzieci i młodzież z różnych środowisk społecznych i ekonomicznych, co sprzyja budowaniu więzi społecznych oraz umożliwia wzajemne zrozumienie i akceptację. Działa zatem jako pomost, który pomaga w integracji różnych grup społecznych, co jest istotne dla harmonijnego funkcjonowania społeczeństwa.

Zadania szkoły

Szkoła ma do wypełnienia szereg zadań, które są kluczowe dla jej funkcjonowania i dla rozwoju uczniów. Przede wszystkim, jej zadaniem jest przekazywanie wiedzy i umiejętności w różnych dziedzinach – od przedmiotów ścisłych, przez humanistyczne, aż po artystyczne i techniczne. Wiedza ta ma nie tylko wartość praktyczną, ale również intelektualną, kształtując umiejętności analityczne, krytyczne myślenie i zdolność do rozwiązywania problemów.

Kolejnym istotnym zadaniem szkoły jest rozwijanie umiejętności społecznych i emocjonalnych uczniów. Szkoła jest miejscem, gdzie młodzież uczy się pracy w grupie, komunikacji, zarządzania emocjami i rozwiązywania konfliktów. Współpraca z rówieśnikami, uczestnictwo w różnych aktywnościach pozalekcyjnych i działalność w szkolnych organizacjach uczą odpowiedzialności, liderstwa oraz umiejętności organizacyjnych.

Szkoła pełni także funkcję wychowawczą. W tym zakresie jej zadania obejmują kształtowanie postaw moralnych i etycznych uczniów, promowanie wartości takich jak szacunek, uczciwość czy empatia. Wychowanie jest integralną częścią procesu edukacyjnego i ma na celu przygotowanie młodych ludzi do aktywnego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Funkcje szkoły

Funkcje szkoły można podzielić na kilka kategorii, z których każda odgrywa ważną rolę w procesie edukacyjnym i wychowawczym.

Pierwszą funkcją jest funkcja edukacyjna, która koncentruje się na przekazywaniu wiedzy i umiejętności. Szkoła zapewnia uczniom dostęp do zróżnicowanego programu nauczania, który obejmuje różne dziedziny wiedzy. Celem tej funkcji jest rozwijanie zdolności intelektualnych uczniów oraz

przygotowanie ich do dalszego kształcenia i pracy zawodowej.

Drugą funkcją jest funkcja wychowawcza, która obejmuje kształtowanie postaw, norm i wartości społecznych. Szkoła poprzez różne formy działalności wychowawczej wpływa na rozwój moralny i etyczny uczniów, przygotowując ich do odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym. Funkcja ta jest realizowana zarówno poprzez program nauczania, jak i poprzez różne formy aktywności pozalekcyjnej, takie jak zajęcia wychowawcze, projekty społeczne czy działalność w szkolnych organizacjach.

Trzecią funkcją szkoły jest funkcja integracyjna, która ma na celu łączenie uczniów z różnych środowisk oraz promowanie różnorodności i tolerancji. Szkoła działa jako miejsce spotkań różnych kultur, tradycji i poglądów, co sprzyja wzajemnemu zrozumieniu i akceptacji. Integracja społeczna jest kluczowym elementem budowania wspólnoty szkolnej i społeczeństwa obywatelskiego.

Czwartą funkcją jest funkcja socjalizacyjna, która odnosi się do procesu adaptacji uczniów do norm i wartości panujących w społeczeństwie. Szkoła przekazuje wiedzę o normach społecznych, zasadach funkcjonowania instytucji publicznych i mechanizmach społecznych. Uczniowie uczą się w tym kontekście, jak funkcjonować w społeczeństwie, jakie są ich prawa i obowiązki, oraz jak angażować się w życie społeczne.

Wyzwania i przyszłość szkoły

Współczesna szkoła stoi przed wieloma wyzwaniami, które wynikają z dynamicznych zmian zachodzących w społeczeństwie i w technologii. Rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych, zmiany demograficzne, różnorodność kulturowa oraz zmieniające się potrzeby rynku pracy wpływają na sposób, w jaki szkoła realizuje swoje zadania i funkcje.

Jednym z głównych wyzwań jest dostosowanie programu nauczania

do szybko zmieniających się potrzeb i oczekiwań. W dobie cyfryzacji i globalizacji, szkoła musi przygotować uczniów do życia w coraz bardziej złożonym i zróżnicowanym świecie. Wymaga to wprowadzenia innowacyjnych metod nauczania, które integrują nowoczesne technologie oraz rozwijają umiejętności nie tylko akademickie, ale również interpersonalne i techniczne.

Kolejnym wyzwaniem jest zapewnienie równego dostępu do edukacji dla wszystkich uczniów, niezależnie od ich pochodzenia społecznego, ekonomicznego czy kulturowego. Szkoła musi radzić sobie z problemami związanymi z nierównościami edukacyjnymi oraz z trudnościami, jakie napotykają uczniowie z różnych środowisk.

W przyszłości szkoła będzie musiała również skonfrontować się z rosnącym znaczeniem kształcenia ustawicznego i całorocznego uczenia się. W kontekście szybko zmieniającego się rynku pracy i ciągłych zmian w technologii, edukacja nie kończy się na ukończeniu szkoły, ale wymaga ciągłego rozwoju i doskonalenia.

Podsumowanie

Szkoła, jako instytucja społeczna i edukacyjna, odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu jednostek oraz w rozwoju społeczeństwa. Jej znaczenie nie ogranicza się jedynie do przekazywania wiedzy, ale obejmuje szeroki wachlarz zadań i funkcji, które mają wpływ na życie jednostek oraz na struktury społeczne. W niniejszym artykule zostaną omówione podstawowe aspekty roli, zadań i funkcji szkoły, które kształtują jej miejsce i znaczenie we współczesnym świecie.

Szkoła, jako instytucja edukacyjna i wychowawcza, pełni kluczową rolę w społeczeństwie, realizując szereg zadań i funkcji, które mają na celu przygotowanie młodych ludzi do życia w dorosłym świecie. Jej rola obejmuje przekazywanie wiedzy, rozwijanie umiejętności społecznych, kształtowanie postaw moralnych oraz integrację społeczną. Współczesne

wyzwania stawiają przed szkołą nowe wymagania, które związane są z dostosowaniem do zmieniającego się świata, zapewnieniem równego dostępu do edukacji oraz promowaniem ciągłego uczenia się. Szkoła pozostaje kluczowym elementem w procesie rozwoju jednostki i społeczeństwa, a jej rola i funkcje będą nadal ewoluować w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby i wyzwania współczesnego świata.

[1] W. Okoń, *Nowy słownik pedagogiczny*, Warszawa 1996, s. 325

[2] Tamże, s. 327

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.